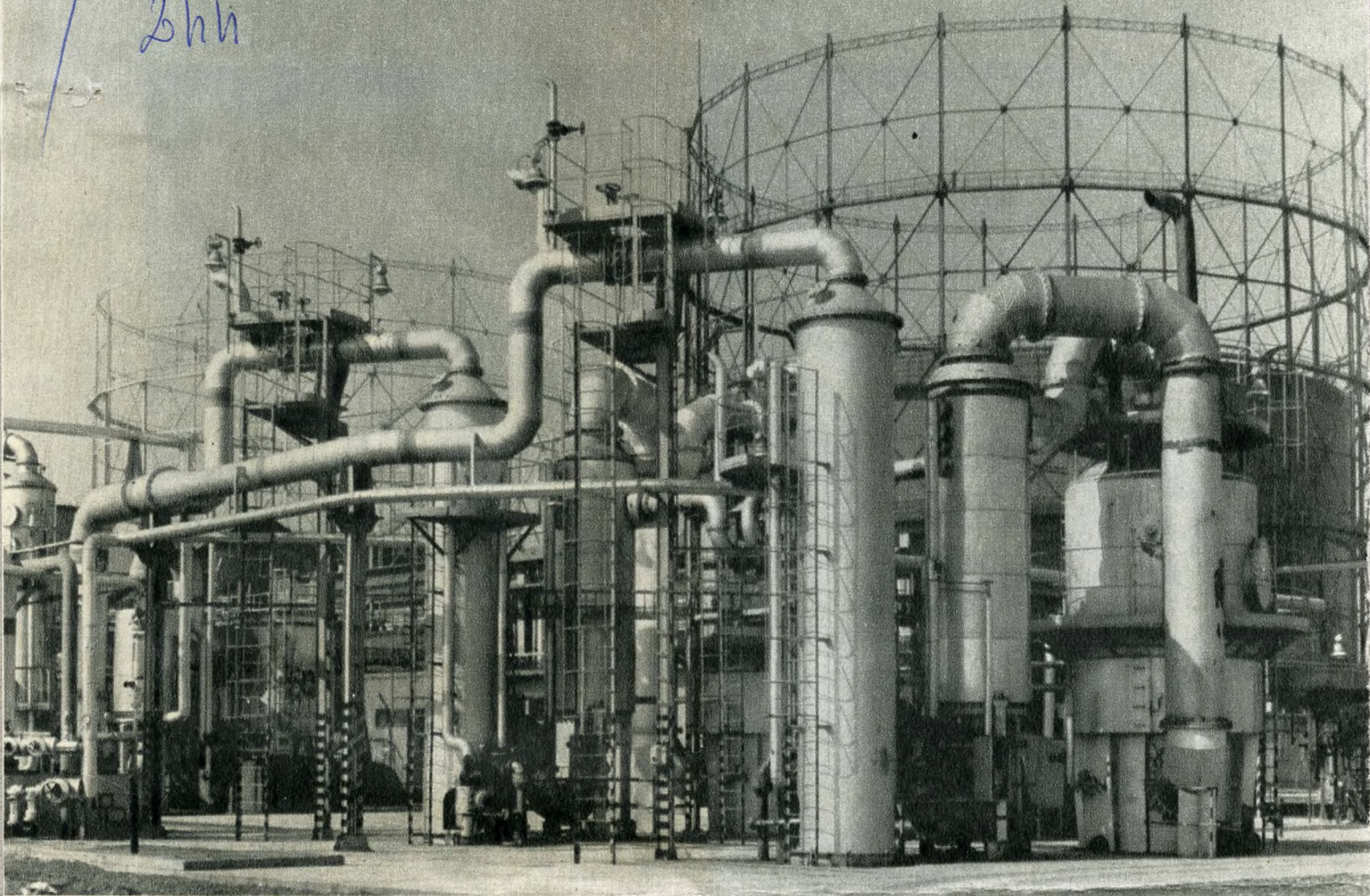

2hh

A fővárosi gázszolgáltatás fejlődésének néhány új vonása

A nagyvárosok energiaellátása az urbanizálódás régi és az életmód fejlődésével növekvő gondot jelentő problémája. A megoldással szembeni igények egyfelől egyének amennyiben higiénikus, kulturált fogyasztási feltételekre irányulnak, másfelől társadalmiak, mert a gazdaságosan előállítható és szolgáltatható, a környezetet legkevésbé szennyező energiahordozók kiválasztását részesítik előnyben.

A vezetékes gázellátás mindkét követelménycsoportnak megfelel és ennek jelentős szerepe van abban, hogy a gázszolgáltatás a főváros energiaellátásának egyik alapvető rendszere.

Az 1960-tól 1976-ig terjedő időszakot a gázszolgáltatásban a rendkívül gyors növekedés jellemezte. Ebben az időperiódusban a szolgáltatott gáz mennyisége 10-szeres, a lakossági fogyasztás 4-szeres, az utcai csőhálózat 45%-os, a háztartási fogyasztók száma 71,4%-os növekedést ért el. Új fogyasztásmódok jelentek meg és terjedtek el. A fejlődés eredményeként a lakások egyedi és központi gázfűtése a fogyasztásszerkezet lényeges részévé vált.

A Fővárosi Gázművek ezt a növekedést változatlan munkaerőlétszámmal, szervezetszervezésének fejlődésével, eszközállományának korszerűsítésével, kooperációs tevékenységének bővítésével érte el.

A gázszolgáltatással szembeni követelmények elemzése és a rendelkezésre álló erőforrások felmérése alapján várható, hogy az elkövetkező években vállalatunk előtt a fejlődés új szakasza áll, amelyben erőnket a szolgáltatás színvonalnövelésére, a biztonság fejlesztésére kell koncentrálnunk. Ezt a feladatot kell teljesítenünk akár azon az áron is, hogy a mennyiségi növekedés ütemét csökkentjük.

A főváros gázellátását jelenleg 2300 km hosszú utcai gázvezeték-hálózat biztosítja. Ennek számottevő része elavult, részben anyagi minősége, részben fizikai állapota miatt cserére szoruló csővezeték. Ez a helyzet kétirányú problémát vet fel. Egyfelől növekvő gondot kell fordítani a csőhálózat tömörségének, biztonságának folyamatos vizsgálatára és ellenőrzésére, az észlelt szivárgások, üzemzavarok hatékony elhárítására. Másfelől az új vezetékek építését szolgáló kapacitások növekvő hányadát kell átcsoportosítani a csőhálózat rekonstrukcióra, a korszerűtlen vezetékszakaszok cseréjére.

A feladat megoldása nem egyszerűen mennyiségi kérdés! Vállalatunk az elmúlt években megismerte és a műszaki feltételektől függően alkalmazza azokat a vezeték kezelési eljárásokat, amelyek fejlett ipari országokban már beváltak és teljesértékűen helyettesítik a csövek cseréjét. Ezeknek az eljárásoknak — lehetőségekhez mért — elterjedtebb alkalmazása a jövő egyik fontos feladata, mert ezzel lehetővé válik az erőforrások takarékosabb felhasználása és az építési kapacitások jobb kihasználása.

A gázellátás perspektivikus fejlesztése, az igények kielégítése elengedhetetlenné teszi a hagyományos városi gáz-szolgáltatás földgázra történő átállítását. Ez a munka továbbra is fő feladatunkat jelenti. A korábbi elgondolásainkban úgy véltük, hogy az átállást optimálisan az 1970—1985 időperiódusban kell elvégeznünk. A szolgáltatás helyzetére vonatkozó elemzések azonban azt mutatják, hogy a gázellátás oldaláról nem indokolt feszített tempó helyett célszerűbb a hatékonyabb és jobb minőségű végrehajtásra törekednünk. Az átállítás tehát valóban nélkülözhetetlen a növekvő igények kielégítése, a racionálisabb energiaszolgáltatási szerkezet kialakítása

szempontjából, ütemezését azonban a feladatok és kapacitások összevetése alapján realisan hosszabb időtartamra kell terveznünk. A csökkentett ütem mellett is biztosított az új igények kielégítése, a gázenergia mennyisége a jövőben sem jelenthet korlátot a lakossági és kommunális fogyasztók bekapcsolása területén.

Fővárosunkban a csőhálózat 75–80%-a acél csővezeték. Ez tudatos fejlesztéspolitikai eredménye, mivel a hegesztett acél vezeték minősültek világszerte alkalmasnak a földgáz szállítására. A csővezeték anyagi szerkezete azonban új problémák forrása lett. Városunkban, mint a legtöbb európai nagyvárosban a villamos járművek elavult sínhálózatáról, a régi házak sérült szigetelésű bevezető kábeleiről stb. jelentős mennyiségű elektromos áram jut a földbe. Az ún. kóboráram korrózió hatása az acélcsövekben rendkívül nagy károkat okoz. A vezeték a szigetelés sérült helyein kilyukadnak, ömlési helyek keletkeznek. Tapasztalatok szerint előfordul, hogy 3–4 éve fektetett vezeték mennek tönkre és gyakran több tíz méter hosszban cseréire szorulnak.

Figyelembe véve, hogy a kóboráram által veszélyeztetett helyek általános forgalmi csomópontok vagy nagy

forgalmú utak alatt vannak, az elhárítást rendkívüli akadályoztatás mellett, az erők koncentrálásával kell megszervezni.

Vállalatunk rendelkezik azokkal a korszerű eszközökkel, amelyek lehetővé teszik a szivárgások helyeinek feltárását, a hálózat folyamatos figyelését és ellenőrzését. Ezek szervezett alkalmazása mellett programot dolgoztunk ki a vezeték aktív védelmének kiépítésére. Ennek végrehajtása terveink szerint csökkenti a korróziós károkat, növeli a hálózat üzemeltetésének biztonságát.

A korrózió elleni védekezés kapcsán, mint a fejlődés új tényezőjét kell megemlítenünk a műanyag csövek alkalmazását. Ezek az anyagok ellenállóak a talaj- és elektromos korrózió hatásokkal szemben. Kialakult technológia mellett fektetésük lényegesen gazdaságosabb és kevesebb munkaráfordítást igényel mint az azonos méretű acélcsövek építése.

A műanyag vezeték alkalmazása területén jelenleg a kezdő lépéseket tesszük meg. *A műszaki-technológiai-gazdasági előnyöket mérlegelve azonban bizonyosak lehetünk abban, hogy a jövő fejlődésének útja a gáziparban is ebbe az irányba vezet.*

A földgázra történő átváltással a szállító vezeték kapacitása mintegy 2^{1/2}-szeresre növekszik. Ennek magyarázata a földgáz csaknem kétszeres kalória értéke és a magasabb szolgáltatási nyomás együttes hatása. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a vezetékrendszer bővüléséből eredő előnyöket eddig csak részben tudtuk kihasználni. Az átváltott vezeték ellátás körzetében kis mértékű volt az új fogyasztók bekapcsolódása, jelentős maradt az egyéb energiahordozók felhasználása.

A jövő törekvését jelenti a vezeték kapacitások kihasználásának növelése, a kevésbé gazdaságos energiák földgázzal történő kiváltása. Ez kiváltképp a tüzelőolaj és kokszt fogyasztás területén fontos népgazdasági érdek, mert lehetővé teszi e termékek tőkés behozatalának csökkentését.

Várhatóan a VI. ötéves terv ár- és szabályozó rendszerének kialakításakor feloldódik az az érdektelenség is, amely a felhasználók részéről az energiagazdálkodás szemszögéből kedvező energiacsere iránt jelenleg tapasztalható.

A fővárosban 1,2 millió háztartási gázkészüléket használnak. Ennek mintegy 30–35%-a fűtő készülék. A fejlődés tendenciájából következőleg a fűtő berendezések aránya a jövőben várhatóan tovább növekszik. Ez a korábbihoz viszonyítva nehezebb feladatok elé állítja szolgáltató részlegeinket. A gázfűtés elterjedésével új olyan fűtési mód jelentkezett, amely „érzékenyebb” az üzemzavarokra és a gázszolgáltatás folyamatosságának biztosítását elengedhetetlen feltételnek minősíti.

A fogyasztók számának növekedésével, a készülékállomány avulásával az üzemzavar-elhárítás és karbantartás szervezése vállalatunk működésének egyik kulcskérdésévé vált. Az e téren elért fejlesztés eredménye az éjjel-nappal a fogyasztók rendelkezésére álló központi ügyeleti szolgálat kialakítása volt. A szolgálat korszerű technikai eszközökkel felszerelten képes a kritikus időszakok nagy mennyiségű üzemzavar-elhárítási munkáinak elvégzésére is.

Jövőbeni problémáinkat növeli az a tény, hogy a készülékellátás várhatóan továbbra sem lesz zavarmentes. Különösen nehezíti a helyzetet, hogy a fővárosban több százezer olyan típusú készülék működik, amelynek gyártását beszüntették és alkatrészeinek utánpótlása nincs biztosítva. A Gázművek lehetőségeinek megfelelően törekszik az ilyen készülékek és alkatrészek kiszállítására, a fogyasztók érdekében vállalja a készletezés pénzügyi következményeit.

A gázszolgáltatás fejlődésének említett néhány problémájából kitűnik, hogy a méreteiben alig másfél évtized alatt sokszorosára növekedett ellátási rendszer zavartalan üzemeltetése, biztonságos működtetése nagy felelősséget ró a Fővárosi Gázművekre.

Vállalatunk, amely a dinamikus növekedés időszakában elkerülhetetlenül jelentkező aránytalanságok ellenére megoldotta feladatait, szerveztségének fejlesztésével, munkájának hatékonyságnövelésével felkészült az új problémák megoldására és továbbra is a gázfogyasztók érdekeinek szolgálatát tekinti legfontosabb feladatának